

Trasek ry:n lausunto äitiyslakityöryhmän mietinnöstä

Trasek ry kiittää mahdollisuudesta lausua äitiyslakityöryhmän mietinnöstä. On myönteistä, että vanhemmuuden sääntely ehdotetaan ulotettavaksi myös äitiyteen jo säännellyn isyyden lisäksi. Trasekin katsoo, että vanhemmuuden määräytymistä koskevat säännökset olisi kuitenkin johdonmukaista koota yhteen lakiin nyt ehdotetun kahden lain mallin sijaan.

Äitiyslaki

Työryhmä ehdottaa, että sukupuolensa vahvistaneen henkilön sukupuolesta vanhempana säädettäisiin parhaillaan uudistettavana olevassa laissa transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta 563/2002 ("Translaki"). Tämän yksittäisen kysymyksen lisäksi on joukko muitakin sukupuolensa vahvistaneen henkilön ja hänen kumppaninsa vanhemmuuteen liittyviä kysymyksiä, joista tulisi säätää laissa.

Trasek ei pidä tarkoituksenmukaisena juuri sukupuolensa vahvistaneen henkilön ja hänen puolisonsa vanhemmuuteen liittyvien kysymysten erottamista muusta vanhemmuuteen liittyvistä säädöksistä, vaikka erikseen tarkasteltuna voisikin ajatella, että sukupuolensa vahvistaneen henkilön sukupuolesta vanhempana voisi säätää ainakin tilapäisesti laissa transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta. Viimeksi mainitun lain valmistelijat ovat tietävästi päätyneet samaan lopputulokseen, eikä lain 563/2002 uudistamishdotukseen olla ehdottamassa vanhemman sukupuolta koskevia erityissäädöksiä.

Työryhmä ehdottaa, että lapsen synnyttäjää todettaisiin aina lapsen äidiksi. Ehdotettu lain muotoilu ei ota huomioon niitä tilanteita, jossa lapsen synnyttäjää on henkilö, jonka sukupuoli on vahvistettu translain mukaisesti. Hänet tulisi todeta lapsen isäksi.

Ehdotetun äitiyslain 3§ ei käsittele tilanteita, joissa synnyttäjän naispuolisen kumppanin sukupuoli on vahvistettu translain mukaisesti. Näissä tapauksissa lapsi on voitu saattaa alulle kumppanin spermalla ja myös esim. yhdynnän kautta. Kumppani pitäisi voida todeta lapsen äidiksi laajemminkin kuin vain 3§:n tarkoittamissa tapauksissa.

Äitiyslaissa ja vastaavasti eduskunnan käsiteltävänä olevassa isyyslain muutoksessa tulisi ottaa huomioon myös henkilön translain mukaisen sukupuolen vahvistaminen vaikutukset vanhemmuuteen jo syntyneiden lasten osalta. Lasten ja perheiden kannalta olisi tarkoituksenmukaista, että myös jo syntyneiden lasten vanhemmuus voitaisiin vahvistaa hakemuksesta vahvistetun sukupuolen mukaiseksi niin, että äitiys muuttuisi isyydeksi ja päinvastoin. Tämän muutoksen hakeminen pitäisi kuitenkin olla vapaaehtoista, eikä muutoksen hakemiselle pitäisi asettaa erityisiä aikarajoja.

Hedelmöityshoitolaki

Hedelmöityshoitolakia pitäisi muuttaa niin, että hedelmöityshoidot tulisivat nykyistä kattavammin mahdollisiksi myös sukupuolivähemmistöön kuuluville henkilöille. Trasek kannattaa mallia, jossa hedelmöityshoitolaki ei sisältäisi sukupuolitettuja pykäläitä. Nykylaki on ongelmallinen esimerkiksi kun parin toisena osapuolena on henkilö, jonka sukupuoli on vahvistettu translain mukaisesti.

Isyyslaki

Eduskunnan käsiteltävänä olevan isyyslain muutosehdotuksen tulisi kattaa tilanteet, joissa miesparille syntyy lapsi.

Juha Jämsän eriävä mielipide

Trasek ry yhtyy muilta osin Juha Jämsän työryhmämuistioon jättämään eriävään mielipiteeseen.

Helsingissä 25.11.2014

Antti Karanki
Puheenjohtaja
Trasek ry
p. 041 546 1565

Arja Voipio
Hallituksen jäsen
Trasek ry

Trasek ry on vuonna 1984 perustettu ihmisoikeusjärjestö, joka puolustaa yksilön oikeutta määritellä oma sukupuolensa sekä tämän sukupuolen sisältö ja merkitys. Yhdistys puolustaa sukupuolivähemmistöjen oikeuksia yhteiskunnassa päämääränä se, että sukupuolivähemmistöihin kuuluvat ihmiset voivat elää avoimesti omana itsenään. Yhdistys kokoaa ja jakaa tietoa sukupuolivähemmistöistä, auttaa ja tukee niihin kuuluvia ihmisiä ja puuttuu heihin kohdistuvaan syrjintään.